

Teraźniejszość i przyszłość nauczania o ubezpieczeniach społecznych

Dr hab. prof. UP Łukasz Tomasz Sroka

Kto uczy o ubezpieczeniach społecznych?

- ▶ Działalność edukacyjna Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
- ▶ **Dwa kierunki edukacji:**
- ▶ 1. Edukacja samodzielna:
- ▶ Strona internetowa i towarzyszące jej narzędzia
- ▶ Wydawnictwa
- ▶ Szkolenia
- ▶ Wystawy: „Rzeczpospolita ubezpieczonych”
- ▶ Prelekcje

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Teoria i praktyka

NR 2/2016 (129)

ISSN 1731-0725

Sytuacja finansowa FUS

Przestępczość w ubezpieczeniach społecznych

Kontrola lekarska ZUS

Zabezpieczenie społeczne w UE i ONZ

Dodatkowe zabezpieczenie emerytalne

UBEZPIECZENIA SPOŁECZNE

Teoria i praktyka

NR 3/2016 (130)

ISSN 1731-0725

Zmniejszenie podstawy emerytury

Świadczenie rodzicielskie

Zabezpieczenie społeczne opiekunów

Regulacja podaży świadczeń opieki zdrowotnej

Umarzanie należności z tytułu nieopłaconych składek

Zmiany w planie finansowym ZUS

*Upowszechnianie
wiedzy i edukacja
w zakresie
ubezpieczeń
społecznych*

KRAKÓW 2013

80
lat **ZUS**
1934-2014

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

*Ubezpieczenie
społeczne
z tytułu wypadków
przy pracy*

WARSZAWA-TORUŃ 2015

80
lat **ZUS**
1934-2014

ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

KASA ROLNICZEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO

Rzeczpospolita ubezpieczonych

Port Gdynia (do II wojny światowej jeden z najnowocześniejszych portów morskich w Europie, który miał znaczący wpływ na rozwój polskiej gospodarki), 1935. Na zdjęciu widoczny transatlantyk „Piłsudski”.
Süddeutsche Zeitung Photo/FORUM

Eugenia Waśniewska (poseł na Sejm z ramienia Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem):

Ogólna liczba kobiet zatrudnionych dosięga u nas 43 proc. ogółu [...] Zastanawia więc mały udział kobiet we władzach zakładów ubezpieczeń społecznych. Jest to częściowo wina samych kobiet, jako słabiej zorganizowanych zawodowo [...] Tę lukę ustawa zapelnia [...] zapewniając im przynajmniej jedno miejsce wśród nominatów, obok możliwości wejścia do tych władz drogą wyborów. [...]

Warszawa, 17 lutego 1933, (sanacyjny dziennik „Gazeta Polska”)

1933
Burza idei społecznych

Z relacji prasowej z Sejmu:

W piątek prowadził sejm w dalszym ciągu dyskusję nad tzw. ustawą scalieniową.

[...] **Posel [Zygmunt] Cardini (ChD):** [...] ustawa przetrzuca na robotników ciężar kosztów ubezpieczeń społecznych i zmierza do zmniejszenia zarobków. Projekt ustawy zwiększa opłaty na ubezpieczenia, a zmniejsza uprawnienia ubezpieczonych. [...]

Posel [Tadeusz] Reger (PPS): [...] Wy jesteście sanacyjnymi bolszewikami, [...] w 320 artykułach ustawy aż 165 razy powtarza się zwrot, iż pewne rzeczy pozostawia się do załatwienia Radzie Ministrów. [...]

Posel Marian Malinowski (BBWR): przemawiacie panowie tak mocno, jakby chodziło o to, żebyście koniecznie za tą ustawą głosowali. Nie chcecie, to nie głosujcie. [...] W ciągu lata odbyliśmy 40 posiedzeń i zrobiliśmy przeszło 2250 poprawek do projektu rządowego. [...] A panowie coście zrobili? Nic! [...]

Zabiera głos **sprawozdawca [Wiktor] Gosiewski (BBWR):** [...] Myśmy nie tylko o kryzysie nie zapomnieli, ale chcieliśmy uwidocznic go w ustawie i póki jest kryzys, schodzimy na dół, a w razie dobrej koniunktury – idziemy w górę. [...]

Przed głosowaniem nad projektem ustawy scalieniowej opuściły salę PPS, NPR, ChD i ludowcy. Przeciw ustawie głosowały obecne na sali partie ND, Ukraińcy, komuniści i Niemcy. Projekt ustawy został przyjęty głosami BBWR.

Warszawa, 19 lutego 1933
(Ilustrowany Kurier Codzienny nr 50, 1933)

Niewidomy listonosz Stanisław Słupek z synem w drodze do Kancelarii Prezydenta RP z podaniem o emeryturę. Warszawa, lipiec 1932.
Narodowe Archiwum Cyfrowe

Fragment Sprawozdania z Akcji Budowlanej Zakładów Ubezpieczeń Społecznych:

Dążąc do uzyskania stałej formy organizacyjnej, powołano do życia w kwietniu 1930 r. „Stowarzyszenie Budowlano-Mieszkaniowe Zakładów Ubezpieczeń Społecznych”. Założycielami jego byli: Związek Zakładów Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych, Zakłady Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych: w Warszawie, Lwowie, Królewskiej Hucie i Poznaniu, Zakład Ubezpieczenia od wypadków we Lwowie, Ubezpieczalnia Krajowa w Poznaniu i Zakład Ubezpieczenia na wypadek inwalidztwa w Królewskiej Hucie.

Warszawa, styczeń 1930 (Sprawozdanie podpisane przez inżynierów: R. Piotrowskiego, M. Ponikwieskiego, J. Sadowskiego)

1918-1933
Wyzwania niepodległości

Zaświadczenie o przyznaniu renty wypadkowej. Królewska Huta 1933.
Zbiory ZUS, Oddział w Rybniku

Z rozporządzenia premiera Jędrzeja Moraczewskiego:

Wszystkim robotnikom i pracownikom zakładów przemysłowych, które zgodnie z Dekretem Naczelnika Państwa z dnia 23 listopada 1918 roku pozostają pod zarządem władz polskich, o ile robotnicy i pracownicy ci znajdowali się w dniu objęcia przez władze polskie na posterunku, przynajmniej się jednorazowo zasiłek w wysokości marek polskich 600 na osobę.

Warszawa, 1918 (Monitor Polski z 28 listopada 1918)

Rzeczpospolita ubezpieczonych

KRÓLEWSKA HUTA. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (na ul. Dąbrowskiego).

Budynek Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Królewskiej Hucie (Chorzowie), lata 30. Biblioteka Śląska w Katowicach

Konstanty Krzeczkowski (działacz społeczny, dyrektor biblioteki Szkoły Głównej Handlowej):

Niedostateczne i niewystarczające świadczenia pieniężne ubezpieczeń już przed wojną stanowiły najsłabszą stronę tych instytucji. W okresie przewrotów i kataklizmów wojennych i powojennego kryzysu walutowego stać się musiały kłesłą społeczną [...]. Kapitały instytucji ubezpieczeniowych zmalały i skurczyły się w swej wartości, renty straciły wszelkie znaczenie, ubezpieczeni znaleźli się w warunkach najgorszej nędzy.

Warszawa, 1923 („Ekonomista” nr 4, 1923)

Tablica pamiątkowa w budynku Oddziału ZUS w Chorzowie. Zbiory ZUS, Oddział w Chorzowie

Z petycji robotników fabryki galganów do Ministerstwa Pracy:

My, robotnicy fabryki galganów na Pradze, Stalowa 40, zwracamy się do Szanownego Ministerium z prośbą o uznanie fabryki [...] za zakład przemysłowy. Zadaniem fabryki było przerabianie przywożonych szmat na włóczkę, sukno, bawełnę, flanelę, kartun itd. 40 różnych sortów. [...] Praca nasza, która była bardzo ciężka, polegała na pruciu, dezynfekowaniu, sortowaniu i pakowaniu szmat. [...] Mamy nadzieję, że Szanowne Ministerium zakomunikuje do Ministerium Handlu i Przemysłu [...], że fabryka nasza jest zakładem przemysłowym i podlega dekretemu o 600 marek.

Warszawa, 3 stycznia 1919 (Archiwum Akt Nowych)

Jeden z dokumentów wymaganych przy zatrudnieniu w Ubezpieczalni Społecznej, 10 sierpnia 1926. Zbiory ZUS, Oddział w Rybniku

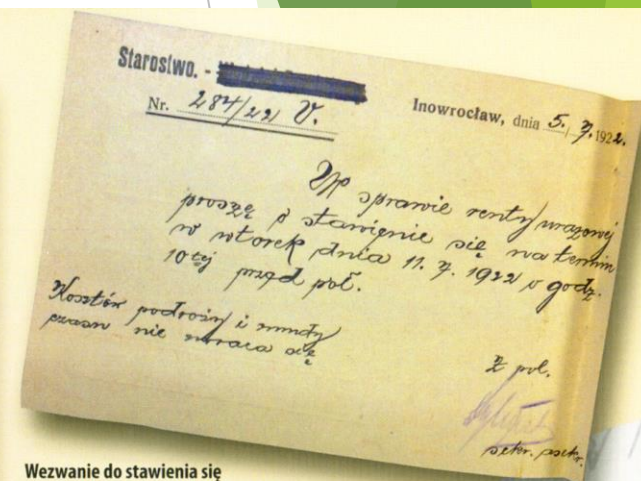

Odrodzone państwo polskie musiało stworzyć od podstaw system ubezpieczeń społecznych. Do tego czasu pomoc niósł organizacje filantropijne i osoby prywatne.
Edmund Bartłomiejczyk, Biblioteka Sejmowa

Fragment umowy o pracę Jana Hawryka, pracownika kontraktowego, p.o. podinspektora pracy w Poznaniu:

[...] w razie powołania do służby wojskowej na skutek mobilizacji lub częściowego uzupełnienia wojska do stopy wojennej, umowa z tego powodu nie może być rozwiązana [...]

Poznań, luty 1922

Wezwanie do stawienia się w Wydziale Powiatowym Starostwa w Inowrocławiu w sprawie ustalenia wysokości renty, 5 lipca 1922. Zbiory ZUS, Oddział w Bydgoszczy

Uchwała Rady Ministrów w sprawie akcji budowlanej Zakładów Ubezpieczeń Społecznych:

Rada Ministrów przyjmuje do wiadomości wniosek Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej uruchomienia na cele budownictwa mieszkaniowego w latach 1930-1934 po 25 milionów złotych rocznie, czyli 125 milionów złotych z nadwyżek majątkowych, przeznaczonych na zabezpieczenie rent Zakładów Ubezpieczeń Społecznych o świadczeniach długoterminowych. [...] Zakłady Ubezpieczeń Społecznych budować będą domy mieszkalne dla robotników i pracowników umysłowych. [...] Celem skoordynowania akcji budownictwa Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej [...] powołało do życia „Komisję Budowlaną” [...] Przewodnictwo Komisji objął osobiście p. Minister A. Prystor.

Warszawa, 4 grudnia 1929

Kto uczy o ubezpieczeniach społecznych?

- ▶ **Partnerstwo w edukacji:**
- ▶ Dla szkół podstawowych (wcześniej podstawowych i gimnazjów)
- ▶ „Projekt z ZUS”
- ▶ Projekt edukacyjny wykorzystujący metody aktywizujące
- ▶ Wsparcie merytoryczne i dydaktyczne dla nauczycieli: zapewniony kontakt, gotowe prezentacje, film „Twoje życie, Twój wybór”, karty pracy, arkusze ewaluacyjne, itd.

Kto uczy o ubezpieczeniach społecznych?

- ▶ Dla szkół średnich: Lekcje z ZUS
- ▶ Projekt objęty jest honorowym patronatem Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Lekcje z **ZUS**

Kto uczy o ubezpieczeniach społecznych?

- ▶ **Szkoła podstawowa:** Historia, Wiedza o społeczeństwie, Wychowanie do życia w rodzinie.
- ▶ **Szkoła średnia:** Historia, Wiedza o społeczeństwie, Podstawy przedsiębiorczości, Wychowanie do życia w rodzinie.

Skąd czerpiesz wiedzę na temat ubezpieczeń społecznych? / podkreśl właściwą odpowiedź (jedną lub więcej)

- ▶ Od dziadków lub rodziców 65%
- ▶ Od znajomych 7%
- ▶ Z radia lub z telewizji 42%
- ▶ Z prasy 9%
- ▶ Z podręcznika 10%
- ▶ Z internetu 87%
- ▶ Inne / wskaż jakie 4%

Skąd czerpiesz wiedzę na temat ubezpieczeń społecznych? / podkreśl właściwą odpowiedź (jedną lub więcej)

- ▶ Od dziadków lub rodziców 55%
- ▶ Od znajomych 18%
- ▶ Z radia lub z telewizji 52%
- ▶ Z prasy 31%
- ▶ Z podręcznika 7%
- ▶ Z internetu 84%
- ▶ Inne / wskaż jakie 5%

Badania wśród studentów, maj 2017

Wnioski płynące z badań dot. studentów cz. III

- ▶ Ankieta dla studentów zawierała dodatkowe pytanie:
- ▶ „Co rozumiesz pod pojęciem ubezpieczenia społeczne?”
- ▶ W przypadku tych studentów, którzy jako źródło wiedzy wskazali podręcznik, poziom wiedzy na temat ubezpieczeń społecznych jest równie niski jak wśród tych, którzy wskazali inne źródła (internet, telewizję, itd.). Na podręcznik jako źródło wiedzy wskazało 7 osób na 100 ankietowanych, spośród owych 7 osób, tylko 2 odpowiedziały w sposób wskazujący, że rozumieją (aczkolwiek tylko w minimalnym stopniu) istotę ubezpieczeń społecznych.

Dziękuję za uwagę!

